

Nr 356.

Godkänd av första kammaren den 8 juni 1940.

Godkänd av andra kammaren den 8 juni 1940.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. jämte en i ämnet väckt motion.

(Statsutskottets utlåtande nr 197.)

Till Konungen.

I huvudsaklig anslutning till sina i årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkterna 18 och 19) gjorda framställningar har Kungl. Maj:t i propositionen nr 236, under åberopande av densamma bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden den 12 april 1940, föreslagit riksdagen att *dels* till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 18,000,000 kronor, *dels ock* föreskriva, att uppkommande reservationer å de för budgetåret 1939/40 anvisade reservationsanslagen till reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m., till statliga och kommunala beredskapsarbeten samt till särskilda arbetslöshetsåtgärder skola överföras till reservationsanslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

I samband med Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har riksdagen till behandling förehäft motionen I: 207, vari hemställts, att riksdagen ville med godkännande av Kungl. Maj:ts proposition nr 236 uttala, att de anslagna medlen — 18,000,000 kronor — måtte i huvudsak användas för anordnande av militära arbeten avseende vårt fasta försvar och att sålunda vägarbeten och dylika mera civila arbeten, som gott tåla uppskov, endast i undantagsfall få ifrågakomma.

På sätt departementschefen framhållit, föreligga med hänsyn till den utrikespolitiska situationen stora svårigheter att med någon grad av säkerhet beräkna utvecklingen av arbetsmarknaden under den närmaste framtiden. Endast så till vida kan läget anses vara klart, att man måste räkna med avsevärt ökat behov av arbetskraft inom vissa näringsgrenar å ena sidan samt en vidgad och skärpt arbetslöshet å den andra sidan. Under sådana förhållanden är det uppenbart, att frågan om ett samordnande av åtgärderna för arbetsbristens täckande och arbetslöshetens bekämpande kommit att träda i förgrunden. I detta hänseende har riksdagen i skrivelse nr 222 redan anmält, att riksdagen godkänt ett av Kungl. Maj:t i proposition nr 216 framlagt förslag till omorganisation av statens arbetsmarknadskommission i syfte att av densamma skapa ett centralt organ för handläggning av såväl arbetsförmedlings- som arbetslöshetsärenden. Riksdagen har för sin del intet att erinra mot att detta organ, i enlighet med vad i nu förevarande proposition förutsatts, tills vidare anförtros icke blott den av statens arbetslöshetskommission handhavda verksamheten utan även den av Kungl. Maj:t direkt ledda hjälpverksamheten i form av beredskapsarbeten. Riksdagen förutsätter dock därvid, att den tekniska organisation och sakkunskap, som hittills anlitats vid utförande av väg- och broföretag såsom statliga eller kommunala beredskapsarbeten, även i fortsättningen skall i möjligaste mån tagas i anspråk. Riksdagen önskar tillika understryka departe-

mentschefens uttalande, att ifrågavarande anordning får betraktas som ett av lägets ovisshet betingat provisorium och ett medel att vinna erfarenheter för en efter krisens slut fortsatt utveckling på området.

Beträffande arten av de arbeten, som lämpligen böra utföras med anlåtande av arbetslösa, har i motionen I: 207 uppmärksamheten riktats på behovet av en förstärkning av vårt fasta gränsförsvaret. Enligt motionen böra de av Kungl. Maj:t äskade anslagsmedlen — 18,000,000 kronor — i huvudsak användas för anordnande av militära arbeten, avseende vårt fasta försvar, medan civila arbeten, som tåla uppskov, endast i undantagsfall skulle få ifrågakomma. Riksdagen finner de i motionen framförda synpunkterna beaktansvärda. Riksdagen har emellertid uppmärksammat, att en överflyttning av arbetslösa till försvarstekniska arbeten i viss omfattning ägt rum redan under innevarande budgetår, därvid särskilda förmåner utgått i fråga om resor, utrustning och familjens underhåll. Av propositionen framgår vidare, att en dylik överflyttning enligt departementschefens uppfattning bör under nästa budgetår komma till stånd i största möjliga utsträckning beträffande områden med särskilt svårösta samsättningsproblem, främst sågverksdistrikten i Västernorrlands län och stensdistrikten i Bohuslän och Blekinge. På grund härav anser riksdagen det kunna förväntas, att arbetslösa i avsevärd omfattning komma att tagas i anspråk för militära anläggningsarbeten.

Självfallet måste frågan om omskolning av ledig arbetskraft och utbildning av reservpersonal i nuvarande läge äga särskild aktualitet. Såsom av propositionen framgår, hava också särskilda åtgärder vidtagits för att genom s. k. beredskapskurser öka tillgången på utbildad arbetskraft å vissa områden, i första hand för tillgodoseende av verkstadsindustriens behov. Det av statens arbetsmarknadskommission i sådant hänseende framlagda förslaget, vilket jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 5 april 1940 skall ligga till grund för utbildningen av verkstadspersonal, synes riksdagen i det stora hela väl avvägt. Riksdagen vill emellertid fästa uppmärksamheten vid att urvalet av kursdeltagare icke bör begränsas till sådana hos vederbörande arbetslöshetskommitté anmälda arbetslösa, vilka enligt gängse understödsprinciper erhålla kontantunderstöd, enär en dylik begränsning i många fall kan befaras leda till en otillfredsställande rekrytering.

Vad departementschefen anfört rörande anordnande i viss utsträckning av cykelstigar med anlåtande av arbetslösa finner riksdagen välbetänkt. I övrigt har Kungl. Maj:ts förslag icke givit riksdagen anledning till uttalande i annat avseende än att riksdagen förutsätter, att hyresbidrag till arbetstagare utom hemorten samt lönetillägg för icke yrkesvan reservarbetskraft endast medges i sådana fall, där behov av dylik hjälp föreligger eller eljest särskilda skäl äro för handen.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 18,000,000 kronor, *dels ock* föreskrivit, att uppkommande reservationer å de för budgetåret 1939/40 anvisade reservationsanslagen till reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m. till statliga och kommunala beredskapsarbeten samt till särskilda arbetslöshetsåtgärder skola överföras till reservationsanslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

Stockholm den 8 juni 1940.

Med undersätlig vördnad.